

Биология курсында зияткерлікті дамыту.

Орындаған:

Ғылыми жетекшісі:

Айдарәлі А.

а/ш.ғ.к., доцент м.а Алпамысова Г.Б.

Мазмұны:

□ НОРМАТИВТІ СІЛТЕМЕЛЕР.....	5
□ АНЫҚТАМАЛАР, БЕЛГІЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР.....	5
□ КІРІСПЕ.....	6
□ 1. ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЗИЯТКЕРЛІГІН ДАМЫТУДЫҢ ЗЕРТТЕЛУІ.....	8 1.1.
□ Зияткерлікті дамытудың әлемдік тәжірибелері.....	8
□ 1.2. Интеллект білім берудегі құндылық және әлеует.....	12
□ 1.3. Зияткерлік ұғымына түсінік.....	19
□ 1.4. Интеллект дамуына әсер ететін факторлар.....	21
□ 1.5. Эмоционалды интеллект (EQ).....	27
□ 1.6. Интеллект диагностикасы.....	31
□ 2. ОҚУШЫЛАРДЫҢ ИНТЕЛЛЕКТІСІН ДАМУ	35
□ 2.1. Биология курсында зияткерлікті дамытуға ықпалды тапсырмалар.....	41
□ 3. БИОЛОГИЯ КУРСЫНДА ЗИЯТКЕРЛІКТІ ДАМУ ӨДІСТЕМЕСІ.....	51
□ 3.1. Зерттеу орны мен жағдайы.....	51
□ 3.2. Зерттеу әдістері.....	51
□ 3.3. Зерттеу нәтижелері.....	54
□ ҚОРЫТЫНДЫ.....	59
□ ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР.....	60

ЖҰМЫСТЫҢ МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ:

- - Биология курсын оқытуда оқушылардың зияткерлік қабілеттерін дамытудың негізін жасау және тиімді әдістерін айқындау.
- - Зерттеу проблемасы бойынша психологиялық, педагогикалық, әдістемелік әдебиеттерді зерделеу;
- - Зияткерлік ұғымының мәнін ашу;
- - Интеллектінің түрлерін мен факторларын анықтау;
- - Интеллектіні дамыту құралдарының тізбесін анықтау;
- - Оқушылардың интеллектуалды қабілеттерін дамыту тапсырмаларының кешенін әзірлеу;
- - Тәжірибелік-ізденіс қызметте биологиялық құралдардың тиімділігінің интеллектінің өсу динамикасын қамтамасыз ететін жағдайларды айқындау;

Ғылыми жаңалығы:

- Биологиялық оқыту құралдарының оқушылардың интеллектуалдық қабілеттерін арттырудағы тиімділігін негіздеп, тәжірибе жүзінде дәлелдеген және интеллектіні дамытудың формасы ретінде нәтижелі инновациялық әдістері айқындалған.

Жұмыстың өзектілігі:

- Бүгінгі таңда зиялы қауымның алдында, жалпы қоғамның алдында тұрған негізгі міндет – ұлттық мәдениет пен әлемдік өркениетті өзара сабақтастыра отырып, бүгінгі XXI ғасыр ағымына лайықты интеллектуалды тұлғаны қалыптастыру.
- Кез келген ұлттың дамуы ондағы адам капиталының дамуымен тікелей байланысты. Ал, адамның дамуы – оның интеллектісінің жоғары болуы, толысуы, қоғам мен заман, бүгінгі мен болашақта қойылар талаптарға сай болуы.
- Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және саяси бағыттардағы өрлеуіндегі осындай өзгерістер өмірдің барлық саласындағы тұлға интеллектісінің мәртебесін көтеріп, мерейін үстем етуде.
- Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен қолға алынған зияткерлік мектептер мен Назарбаев университеті – «Интеллектуалдық ұлт – 2020» жобасын жүзеге асырудың негізі.
- Қазіргі мектепте білім беру жеке тұлғаның мүдделеріне бағытталған, ол оқушылардың саналы таңдауға, дербес шешім қабылдауға және қоғам өміріне жауапты қатысуға дайындығын дамытумен сипатталады.

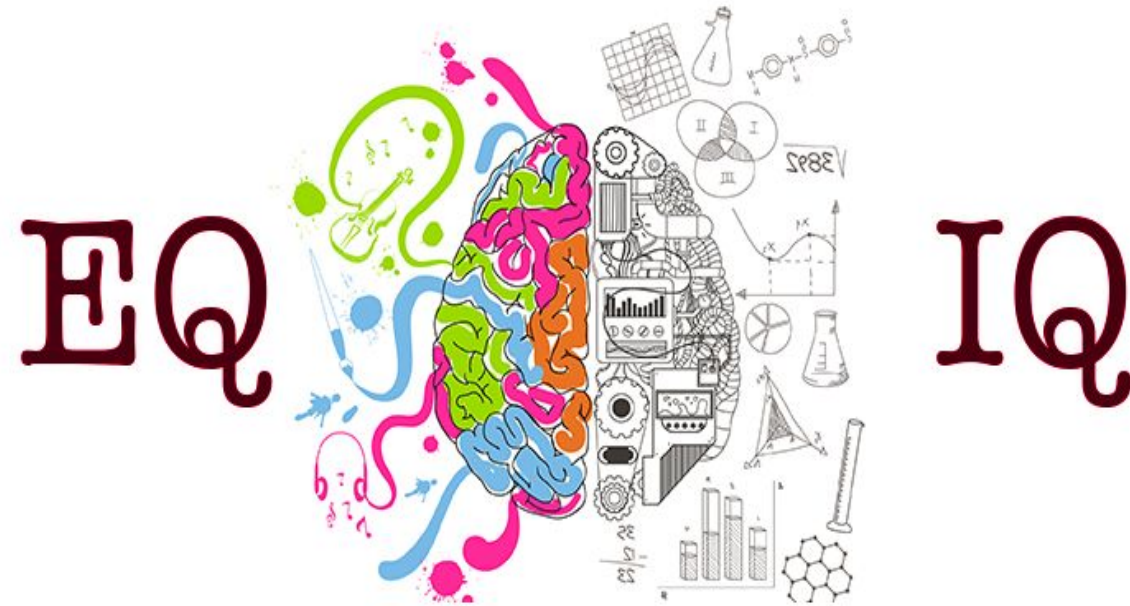
Кесте 1 - Интеллектінің даму кезеңдері

Кезеңдері	Жасы	Қысқаша мінездеме
Сенсомоторлы интеллект	0-2 жас	Сыртқы дүние заттары мен құбылыстарымен жасалған іс әрекеттер «іс әрекет схемасының» қалыптасуына әкеледі. Баланың іс әрекеті «топтама» құрайды.
Операцияға дейінгі интеллект	2-8 жас	Баланың тілі шығып, оның жасаған іс әрекетінің нәтижесі еріксіз оның ойлауымен байланысты. Бұл кезең екі фазаға бөлінеді: 1) Тіл шыққаннан бастап ересектермен байланыс жасағанға дейін (1,5 жастан 3-4 жасқа дейін); 2) Когнитивтік құрылымдардың қалыптасуы, яғни баланың сөздің мағынасын түсінетін фаза (3-4 жастан 6-7 жасқа дейін). Дамудың қорытындысы: қоршаған ортаға деген өзіндік түсініктің қалыптасуы. Субъективті топтан объективті топқа ауысу.
Тиянақты операция кезеңі	8-12 жас	Байқау елестетулерінің «топтамасымен», интеллектуалды операциялардың пайда болуымен сипатталады. Ақыл ой операцияларын орындауда қабылдау маңызды рөл атқарады.
Формальды операция кезеңі	12 жастан бастап	«Операциямен операцияға» көшу, яғни абстракты ойлау негізінде дедуктикалық талқылау әдісі қалыптасады. Тепе-теңдік тұрақты. Логикалық операциялар «топтамасы».

1.1. Зияткерлікті дамытудың әлемдік тәжірибелері

- Қазіргі уақытта зерттеушілер ұрпақ интеллекті (зият) мен оның даму дәрежесін, ұжымның, ұйымның немесе кәсіпорынның интеллектін, саланың, аймақтың және мемлекеттің интеллектісін қарастырады.
- Интеллект және оны құндылық ретінде түсіну қазіргі адамның санасының игілігі болып табылады және ежелгі дәуірден мәдениетке белгілі. Ежелгі грек философиясында интеллектті жетілдіру мен өсірудің түрлі тәсілдері, атап айтқанда, оқу-жаттығу білім мазмұны әзірленді. Интеллекті тек сақтау емес, оны өсіруді.
- Интеллект жеке индивидтердің сипаттамасы ретінде емес, адамдардың ұйымдасқан жиынтығы, олардың ұжымдық сапасы болып табылады. Бұл жерде ақыл-ой "ұжымдық немесе бұқаралық қызметті жүзеге асыру үшін әлеует болып қызмет ететін түбегейлі жаңа жағдай.
- Біздің зерттеуіміздің аясындағы проблемалардың бірі - «интеллект» анықтамасы. Бұл мәселенің маңыздылығы, бұл ұғымның ғылымда, соның ішінде философиялық біртұтас түсіндірмеде жоқтығына байланысты.
- Қазіргі отандық психодиагностикада қалыптасқан ақыл-ой дамуының түсінігі бірқатар жетекші психологтардың (А. Н. Леонтьева, Н. С. Лейтеса, К. М. Гуревич т.б) еңбектерінде түсінігін көрсетеді.
- Ол жинақталған білім қорының функциясы, сондай-ақ осы білімді алу мен пайдалануды қамтамасыз ететін ойлау операциялары ретінде қарастырылады. Шын мәнінде, бұл сипаттама адамның ойлау формалары, тәсілдері мен мазмұнын көрсетеді. Бұл интеллект сынақтарын диагностикалаиды.
- "Интеллект коэффициенті" термині алғаш рет 1912 жылда неміс психологымен және философы Вильгельм Штернмен енгізілді. Ол адамның ақыл-ой жасын хронологиялық жасқа бөлу нәтижелерін зияткерлік дамудың негізгі көрсеткіші ретінде қолдануға ұсыныс жасады. Төрт жылдан кейін – 1916 жылда интеллект коэффициенті бірінші рет Стенфордбенің интеллект шкаласында қолданылды.

Эмоционалды интеллект (EQ)
Зияткерлік коэффициенті (IQ)

Зияткерлік ұғымына түсінік:

- Зияткерлік Зияткерлік-бұл коэффициенті (IQ)
- , ең алдымен, мақсат қоюдың негізі, ресурстарды жоспарлау және мақсатқа жету стратегиясын құру.
- IQ (ай-кью) кейбір сипаттамалары жақсы зерттелген. Бұл көрсеткіш өмір бойы тұрақты, бірақ ерекшеліктер бар.
- Зияткерлік коэффициент – (ағыл.т IQ - intelligence quotient,) адамдардың тез қабылдағыштығы мен ақылдылығына берілетін баға. Оны арнайы жасалған тест арқылы, қарапайым адамдардың ойлауы мен ақылдылығына қарап салыстыра анықтайды. IQ жоғары адамдар беделді қызметтерде істейді және мансапта табысқа жету пайызы жоғары.
- Мұның басты себебі, IQ деңгейінің жоғарылығы адамға жаңа мәселелерді тезірек үйренуге және шешуге көмектеседі. IQ тесттерін орташа есепке теңестіріп, шамамен 100 деп алатын болсақ, 50% адамдардың IQ-і 90 мен 110-ның арасында болуы тиіс немесе 25% адамдардың IQ-і 90-нан төмен, 110-нан жоғары болуы керек. Ал 70%-ға жетпеген адамдардың ақыл-есі жетілмеген болып саналады

Эмоционалды интеллект (EQ)

- Эмоционалды интеллект деп қарапайым қазақи тілмен айтқанда, адамның мінезі немесе адамның өз сезімдерін басқара алуы. Эмоциялық интеллект феномені және оның тұлға аралық өзара әрекеттесудегі маңызы
- Эмоциялық интеллект – психология ғылымында қарқынды зерттеу нысанына айналған өзекті мәселелердің бірі. Бұл мәселе бойынша мыңдаған кітаптар мен мақалалар жарыққа шығарылған, эмоциялық интеллектіні дамытуға арналған көптеген тренингтер жүргізіледі.
- Эмоциялық интеллект – адамның өзінің және өзгелердің эмоциясын түсіну және олардың эмоциялық күйіне бейімделу икемділігі.
- Эмоциялық интеллект идеясы Эдуард Торндайк, Джой Гилфорд, Ганс Айзенк сынды авторлар зерттеуге алған «әлеуметтік интеллект» ұғымынан шыққан.
- А.А. Панкратова эмоционалды интеллекті мен оның құрамына кіретін қабілеттіліктердің қалыптасуына түрлі тәсілдер талдауы жасады және эмоционалды интеллектінің қалыптасуына актерлік-режиссерлік тренинг әлдеқайда әсерлі тәсіл екендігі жайлы болжам ұсынды. М.А. Манойлова эмоционалды интеллектінің акмеологиялық дамуын зерттеді. С.П. Деревянко эмоционалды интеллектінің дамуында психологиялық тренингтің әсерлілігін құрды.

Оқушылардың интеллектісін дамыту.

- Интеллектуалды дамыған, ақылды тұлғалар әрқашан үлкен бағаға ие болған. Әр түрлі салалардан жақсы білім жүктемесімен сипатталатын адам, басқа адамдардың алдында басымдыққа ие, бұл кәсіби қызметте табысқа әкеледі.
- Дамыған интеллект пен көп оқығандықты ажырата білу керек. Өйткені көптеген қызықты мәліметтерді білуге болады, алайда оларды талдай, салыстыра, логикалық ойлай алмауы мүмкін.
- Бүгінде ерте жастан бастап қолдануға болатын ақыл-ой дамуының көптеген жолдары пайда болды. АҚШ және Еуропаның басқа да дамыған елдері мектептерінің білім беру бағдарламасына қосымша уәждемелік өзгерістер тудыратын бағалау, ынталандыру құралы ретінде интеллектіні тексеру әдістерін қолдану енгізілген.
- *Бала интеллекті*
- Адам психикасы-бұл қоршаған әлемді белгілі бір жолмен қабылдау және оған жауап беру қабілеті екенін білесек, онда ақыл-ой дегеннің не екенін түсіну қиын емес.
- Интеллект - адам қызметінің барлық: ақыл-ой, эмоциялық және физикалық жақтарын қамтитын психиканың сапасы. Бұл өзінің даму деңгейі негізінде әр түрлі жағдайларға бейімделу қабілеті. Басқаша айтқанда, жақсы дамыған интеллект-бұл үйлесімді дамыған тұлғаның синонимі, ішкі әлем байлығының физикалық дамуымен ұштасуы.

Ақыл-ой бұл әлемді қабылдау

"Баланың зияткерлік қабілеттерін дамыту - рухани және дене тәрбиесін қамтитын үйлесімді дамудың ажырамас бөлігі екенін білесіз бе?" Көптеген ата-аналар: баланың интеллектісін неге дамыту керек деген сұрақ қояды? Жауабы айдан анық: бала тез, оңай және тиімді білім алуға, алған білімін табысты пайдалануға, болашақта ашуылымдар жасауға немесе басқалардың істей алмайтынын үйренуге қабілетті болу үшін

2. 1. Биология курсында зияткерлікті дамытуға ықпал ететін тапсырмалар кешені

Жыл сайын оқушылардың ақыл-ой қызметіне қойылатын талаптар артып келе жатқаны ешкімге құпия емес. Сондықтан соңғы уақытта оқу мерзімі ұзартылып, игерілетін білім көлемі ұлғаюда. Бірақ мұндай процестің белгілі бір шекарасы бар екені анық. Оқу уақытын шектеусіз арттыру мүмкін емес.

Осы уақытқа дейін оқыту жүйесін жетілдіру бойынша педагогиканың күш-жігері оқытудың мазмұнын жақсартуға және сапасын арттыруға бағытталған болатын. Оқытудың жаңа әдістері әзірленді.

Алайда, білім беру процесі қарқынды жетілдіріліп, осы білімді меңгеру және практикалық қолдану әдістеріне салыстырмалы түрде аз көңіл бөлінді.

Қарама-қайшылық пайда болады: оқушылардың ақыл-ой қызметіне қойылатын талаптар үздіксіз өсуде, ал олардың алған білімін меңгеру және пайдалану қабілеті өте төмен деңгейде қалады.

Ғалымдар "шығармашылық қабілеттер" ұғымына кіретін қасиеттердің барлық кешенін бірден дамыту мүмкін еместігін атап өтті. Бұл ұзақ, мақсатты жұмыс, сондықтан шығармашылық тапсырмаларды эпизодтық пайдалану қажетті нәтиже бермейді.

Танымдық тапсырмалар оқушының зияткерлік және шығармашылық қызметінің барлық алуан түрлілігін қалыптастыруға және дамытуға мүмкіндік беретін жүйе құрауы және репродуктивті, формальды-логикалық әрекеттерден - шығармашылыққа көшуді қамтамасыз етуі тиіс.

Дәстүрлі сабақ, әдетте, оқушылардың зияткерлік, шығармашылық ресурстарын қолданады, даму міндеттері мазмұнды екінші жоспарға жылжытылады.

Сондықтан мұғалім үшін сабақ құрылымына сабақтың мазмұнына негізделген дамыту тапсырмаларын енгізу маңызды. Бұл екі мақсатқа қол жеткізіледі: мазмұны беріледі және зияткерлік және шығармашылық қызметті дамыту міндеттері жүзеге асырылады.

Сонымен қатар, шығармашылық қабілеттерді білім, шеберлік, дағды деп қарастырмайды, бірақ оларды тез меңгеруді, бекітуді және тәжірибеде тиімді пайдалануды қамтамасыз етеді.

Сондықтан шығармашылық қабілетін – есте сақтау, зейінді, қиялды дамыту үшін психикалық механизмдердің даму деңгейінің маңызы зор екенін атап өтпеуге болмайды. Психологтардың мәліметтері бойынша, дәл осы қасиеттер оқушылардың өнімді ойлауы мен шығармашылық қабілеттерін дамытудың негізі болып табылады.

Зияткерлік деңгейін анықтаудың айқындаушы кезеңінің көрсеткіштері

Осылайша, зерттелген топтарда зияткерлік даму орташа деңгейде, сонымен бірге интеллект бойынша бақылау тобы эксперименттік топтан жоғары. Тәжірибелік зерттеудің айқындаушы кезеңін өткізе отырып, қалыптастырушы кезеңге кірістік.

Студенттің зерттеу сабақтарын өткізу мүмкіндігі педпрактика бағдарламасы бойынша жүргізілетіндіктен, бақылау тобының оқушыларына тек осы бағдарлама бойынша аптасына екі рет ғана шұғылданды, ал эксперименталды топтың балаларына өзім жасаған бағдарлама яғни, тапсырмалар кешені бойынша сабақтар өткізу барысында әзірленген жаттығулармен дайындалды және сондай-ақ олармен қосымша әзірленген сабақтар өткізілді.

Тәжірибелік-іздеу зерттеулерінің қалыптастырушы кезеңін жүргізе отырып, тәжірибелік-ізденіс зерттеулерінің үшінші кезеңі – бақылау.

Тәжірибелік ізденіс жұмыстары

Тәжірибелік-ізденіс жұмыстары үш кезеңнен тұрды. Бірінші айқындаушы кезеңде-оқушылардың зияткерлік дамуына диагностика жүргізілді.

Екінші қалыптастырушы кезеңде - зияткерлікті дамытуға ықпал ететін мазмұнда әзірленген жаттығулар мен тапсырмалар кешенін пайдалана отырып, мектепте педагогикалық практика барысында биология пәнінен сабақтар өткізілді.

Үшінші кезеңде – бақылау-оқушылардың зияткерлік дамуына қайтадан диагностика жүргізді. Кестеден көріп отырғандай, жүргізілген зерттеу эксперименттік топта балалардың 14,2% -де интеллектінің жоғары деңгейі, 28,6% -да интеллектің орташадан жоғары деңгейі, балалардың 28,6% - ы орташадан төмен, балалардың 28,6% - ы орташадан төмен, төмен деңгей жоқ екенін көрсетті. Ал бақылау тобында 7,7% балаларда интеллектінің жоғары деңгейі, 38,5% балаларда орташадан жоғары, 30,8% балаларда орташа деңгейі 23% балаларда орташадан төмен, төмен деңгейі жоқтығы анықталды. Нәтиже диаграммамен берілді

Зерттеу әдістері

Инновациялық әдістермен оқыту нәтижесі сабақта әр түрлі әдістерді шебер (пайдалануға) байланыстыруға және қажетті әдісті керек уақытында қолдана білуге тәуелді.

Бұл үшін тек жалықпай іздену керек, сонда ғана жұмыс өз нәтижесін берері анық. «Жасап көру және корректура», «Фигураны тап» әдістемесі, «Мүсін өнері», «Не салынғанын тап», Мейлидің «Интеллектуалдық талдау тесті», «Қарточкалармен жүргізілетін» әдістемелер, дидактикалық ойындар көмегімен диагностикалық зерттеулер жүргізілді.

Зияткерлік іс-әрекеттерін ұйымдастыру барысында «Бояуға арналған диктанттар», «Түспен ажырату», «Баға беру», «Сандар құрамыз», «Бояуға арналған диктант», «Суреттік диктант», «Геометриялық диктант» т.б. танымдық әрекеттерді ұйымдастыру ойындары мен әдістемелері көмегімен жүргізілді.

Зияткерлік дамуды диагностикалау Д. Векслер (WPPSI) ой-өрісін 6,5-69 өлшеу тестінің көмегімен жүргізілді.

Эксперимент жобасын жасауда алдымен шетел психологиясында қолданылған түрлі тестік әдістемелерді факторлық анализдеу арқылы интеллект құрылымын айқындау зерттеулері негізінде тәжірибе жүргізілді (Ч. Спирмен, Л. Терстон, Э. Торндайк).

Бұл ғалымдардың әдістемелерінде кейбір түсініспеушілік, дискуссиялық кезеңдер кездесті, бірақ қазіргі уақытта түрлі қабілеттіліктердегі жалпы факторлардың болуы мойындалған.

Эмоционалдық интеллект Тесті (эмоционалдық интеллектке Н. Холл әдістемесі) баланың өмірінде эмоцияларды қалай пайдаланатыныңызды көрсетеді және эмоциялық интеллектінің әр түрлі жақтарын: өзіне және басқаларға қарым-қатынас жасау, қарым-қатынас жасау қабілеті; өмірде үйлесім үшін іздеу қарым-қатынас жасауды ескереді.

Эмоционалдық интеллект классикалық IQ қарағанда кем емес, тіпті адамның табыстылығына және психикалық және физикалық әл-ауқатына ықпал етуі даусыз факт болып табылады. EQ IQ қарағанда дамуға берілетіндігі қуантады.

EQ төртінен өтіп, сіз өзіңіз туралы көп қызықты білетін боласыз, өз мақсаттарына тиімді қол жеткізе аласыз және сонымен бірге өзіңізбен және айналадағылармен әлемде өмір сүре аласыз.

Зерттеу нәтижелері.

Мектеп оқушыларын педагогикалық технологияға сүйене әдеттегідей бірінші бақылау, сонан соң интерактивті әдістермен зияткерлікті дамытуға бағытталған сабақтардың жүргізілуінен кейін екінші бақылау жүргізілді. Тәжірибеде 6- сынып оқушылары қатысты. № 1 топ - эксперименттік, оған 24 бала қатысты. № 2 топ-бақылау тобы, оған да 24 бала қатысты.

Топтардың оқу үлгерімдерінің екі мерзім арасындағы көрсеткіштерінің салыстырмалы сипаты талданды. Сауалнама жұмысы екі мәрте жүргізілді: зерттеуге дейін және зерттеуден кейін.

Тәжірибелік зерттеулерінің айқындаушы кезеңінің нәтижелері бойынша оқушылардың интеллект деңгейін зерттеу нәтижелерін қарастырайық

Зияткерлік деңгейін зерттеудің қалыптастырушы кезеңінің көрсеткіштері

Зерттеу топтары	Жоғарғы деңгей	Орташадан жоғары	Орташа деңгей	Орташадан төменгі	Төменгі деңгей
Бақылаушы топ	7,7	38,5	38,5	15,3	0
Эксперименттік топ	21,4	35,7	42,9	0	0

Қорытынды

Зияткерлікті дамыту мәселесін зерттеу бойынша келесі жұмыстар жүргізілді: интеллект (зияткерлік) ұғымына түсінік беріліп, интеллект және зияткерлік әлеует ұғымдарын айырмасын көрсетілді.

Әрбір мұғалі индивидтің интеллектуалды қабілетін диагностикалау әдістерін үйренуі қажет. Биология сабақтарында оқушылардың интеллект деңгейінің құрылымы мен әлеуетін зерттеліп, оның зор мүмкіндіктері айқындалды.

Интеллектуалдық тапсырмалар мен тесттік кешендердің, интерактивті әдістердің шығармашылықты, зиятты дамытудағы ерекшеліктері зерделеніп, жаңаша формалары көрсетілді.

Адамның ойлау, қиял, елестету, есте сақтау, қабылдау және сезім сияқты салаларды біріктіретін қиындықтарды білуге және жеңуге жалпы қабілеті көптеген факторларға тәуелділігі айқындалды.

Жаңа технологияларды пайдаланып, оқушылардың зияткерлік қабілеттерін дамыту үшін шығармашылықпен жұмыс жүргізуге баулу, оқытудың жолдарымен, бағыттарымен таныстыру, олардың ойлау түйсігін кеңейтуге, сабақты толық меңгеруге үлкен септігін тигізетінін ғылыми көзқарасты қалыптастыруда маңызы өте зор екендігін жете зерттеу сапалы биологиялық білім берудің алғышарттары.

Өзіндік жұмыстар жүйесінің құрылым принциптерінің анықталуы- оқушылардың танымдық өзіндігін, белсенділігін қамтамасыз етеді.

Ақыл-ойды дамытуға бағытталған жұмыстардың мазмұндық, іс-әрекеттік және мотивациялық (түрткілік) жүйесінің жасалуы танымдық қызметті арттырудың құралы ретінде өте маңызды және мектеп тәжірибесінде нәтижені талдау, өңдеу, түзетуге мүмкіндік береді.

Жүргізілген ғылыми-практикалық зерттеулер негізінде биология сабақтарының мазмұны мен құралдарының зияткерлікті дамытуда оң ықпалы анықталды.

Ата-аналарға балаларын оқытуда, студенттерге педагогикалық практика кезінде пайдалануға таптырмайтын зияткерлік қабілетті дамытуға бағытталған алуан түрлі жаттығулар мен тапсырмалар және ойын элементтерінің кешені әзірленді.

Сонымен, қорытындылай келе, интеллект, эмоциялық интеллект – бұл өзінің және өзгелердің эмоцияларын түсіну, өзінің және өзге адамдардың эмоцияларын басқара білу қабілеті, осы білімдерді белгілі бір мәселелердің туындау себебін анықтауда тиімді қолдану және оларды шешу.

Адамның өмірдің қай саласында болмасын жетістіктерге кенелуі тек оның өмір тәжірибесіне, біліміне, дағды, қабілеттеріне ғана емес, сонымен қатар эмоциялық интеллект сапасына да байланысты деп тұжырымдаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы «Интеллектуалды ұлт - 2020». 17 қаңтар, 2014 ж. – Астана.

Мұғалімге арналған нұсқаулық. I деңгей. 2-басылым.

Күзиреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған тапсырма// 12 жылдық білім беру, 3-2008. -20-21б.

Қазақстан Республикасы педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасы. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Үшінші базалық деңгей III басылым «Назарбаев Зияткерлік мектебі»ДББҰ,2012.

Младший школьник. Развитие познавательных способностей. Под ред. И. В. Дубровиной. Москва “Просвещение” 2003.

Назарбаев зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы. кіріктірілген білім беру бағдарламасы «Биология» Негізгі мектеп (7- 10 сынып) арналған оқу бағдарламасы, Мамыр 2017 ж.

Мир фантазии. С. Гин. Москва “Вита пресс” 2001.

Мир логики. С. Гин. Москва “Вита пресс” 2001.

Ермолаев О. Ю., Марютина Т. М., Мешкова Т. А. Внимание школьника. – М., 1987.

Житникова Л. М., Учите детей запоминать. – М., 1985.

Тихомирова Л. Ф. Развитие интеллектуальных способностей школьников. – М., 1997.

Биология и современность /А.В. Яблоков, М.Ф. Реймерс, В.Д.Ильичев и др.; Под редакцией А.В.Яблокова - М.; Просвещение, 1990.

Бұзаубақова Қ.Ж. Жаңа педагогикалық технология.- Алматы: Алматы, 2004

Практический интеллект Р.Дж.Стернберг, Дж.Б.Форсайт, Дж.Хедланд и др. - Спб.: Питер, 2002. - 272 с.

Пралиев С.Ж., Иманбердиев Б.Д., Касымов С.М. ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЕ БУДУЩЕЕ КАЗАХСТАНА // Международный журнал экспериментального образования. – 2014. – № 3-1. – С. 40-48;

Верзилин Н.М. Перспективы исследования научных основ наглядности в процессе преподавания биологии// Проблемы дидактических средств обучения биологии в школе: Сб. научн. ст./ Под ред. Д.И. Трайтака.-М.: Просвещение,1999.

Всесвятский Б.В. Системный подход к биологическому образованию в средней школе. - М.: Просвещение.1998

Древелов Х, Хес Д, Век Х. Домашнее задание. -М.: Просвещение,2000.

Комиссаров Б.Д. Методические проблемы школьного биологического образования - М.: Просвещение, 1991.

Лаппа Д. Улучшаем память-в любом возрасте- М.: Мир, 1993.

Пакулова В. М. Работа с терминами на уроках биологии: Книга для учителя- М.: Просвещение, 1990.

Назарларыңызға рахмет!!!